

Vrouwenvereniging helpt vrouwen al 140 jaar op weg naar economische zelfstandigheid

'Handwerken blijft verweven in ons bestaan'

DOOR PETRA MESSELINK

NAARDEN - De economische zelfstandigheid van vrouwen is een thema waar veel over gesproken, geschreven en aan gewerkt wordt. Nu niets bijzonders maar in 1871 was het revolutionair toen vrouwen voorrechtster Betsy Perk een initiatief lanceerde waarmee vrouwen hun eigen geld konden verdienen. De door haar opgerichte vrouwenvereniging bestaat 140 jaar en viert het jubileumfeest onder het motto '140 jaar hart voor vrouwen'.

Perk noemde de vereniging voor en door vrouwen Arbeid Adelt; verrijk jezelf door te werken. En daar geld mee te verdienen. Ongewoon en ongehoord in die tijd. Vrouwen, zeker uit de hogere klasse, waren afhankelijk van hun man. Of van hun familie als ze ongetrouwd bleven, net als Perk die schrijfster was.

„Behalve geen inkomen hadden deze vrouwen ook geen opleiding”, zegt Marijke Derksen (54), lid van het landelijk bestuur en van de verenigingsafdeling het Gooi. „Maar handwerken konden ze wel. Dus dat werd hun bron van inkomsten.” Handwerken anno nu roept een stereotype beeld op van truttige huisvrouwenvlijt. Voor de vrouwen van toen was het dé basis voor hun financiële onafhankelijkheid. En voor die van vele vrouwen na hen.

Perk publiceerde haar ideeën over emancipatie en had in korte tijd een groot bereik en gevolg. De eerste verkooptoonstelling van handwerkartikelen was een succes. Wel of geen naamvermelding van de handwerksters bij hun producten zorgde voor onenigheid binnen de organisatie. Een afsplitsing volgde. In 1872 ontstond Tesselschade, vernoemd naar Maria Tesselschade, dichteres en graveerster uit begin zeventiende eeuw. Haar motto 'Elck Syn Waerom' bleef in gebruik na de hereniging in 1953. Tesselschade-Arbeid Adelt (TAA) is met 140 jaar de oudste vrouwenvereniging van Nederland.

Nog altijd helpt TAA vrouwen op weg naar zelfstandigheid. „Dat doen we vooral door onder voorwaarden mee te betalen aan studiekosten vanuit

Oprichtster van TAA Betsy Perk.

ons Betsy Perk Opleidingsfonds”, zegt Derksen. Ze noemt voorbeelden: de strijktok voor een violiste, de studie Business Management aan de Hogeschool in Zeeland voor een gevluichte Burundese vrouw. „Vrouwen, die na hun scheiding met kinderen in de bijstand belanden, vragen steun bij hun studie op weg naar een betere positie.”

„Handwerken is en blijft verweven in ons bestaan”, zegt Derksen over de 450 handwerksters van TAA die hier nog altijd geld mee verdienen. „Op die manier houden we de handwerktraditie in ere.” De oude vereniging heeft naventant veel oude leden. TAA wil voorkomen dat door sterfte ook het vakwvrouwschap uitsterft. Bepaalde handwerktechnieken zijn tot in detail op film vastgelegd en patronen zijn opgeslagen in een bibliotheek. „Wie kent straks nog de richelieutechniek, het

Bestuurslid Marijke Derksen van Tesselschade Arbeid Adelt (TAA) in de winkel in Naarden-Vesting.

FOTO STUDIO KASTERMANS

smokken of holbeinsteken en persisch ajour?”, vraagt Derksen zich af.

Met het schaarser worden van de kunst van handwerken worden de producten en artikelen juist exclusiever. Handwerken is ouderwets, handgemaakte spullen zijn hip. „De verkoop via bazaars en TAA-winkels gaat goed”, bevestigt Derksen. De

opbrengsten gaan naar de verenigingsfondsen. Tijdens de TAA-tiendaagse, die vorige week van start ging en tot 22 mei duurt, wordt de jubileumcollectie verkocht. Dit najaar reikt TAA de Maria Tesselschadeprijs uit, ter ere van vrouwelijke rolmodellen die zich op een uitzonderlijke manier, vaak tegen de stroom in, hebben

ontwikkeld en economisch onafhankelijk zijn.

Dat TAA's werkwijze aansprekt, blijkt uit de steun van bijna 10.000 leden, verdeeld over 31 afdelingen. Het lidmaatschap wordt vaak binnen families doorgegeven. Derkens moeder en grootmoeder waren lid. Ze schat de jaarlijkse aanwas op tweehonderd. „Dat zijn

nieuwe leden, want het saldo is vanwege vergrijzing en sterfte negatief.” Derksen zou de organisatie graag verjongen. Ze is optimistisch gestemd. „Veel jonge vrouwen ontdekken ons vanwege de bijzondere babycadeaus. We moeten het echt hebben van mond-tot-mondreclame.” Claudine Broekhuysen (70) is erlid en heeft de vorige

verjongingsronde meegemaakt. Haar moeder was voorzitter van afdeling Zwolle. „Ik was 42 jaar toen ik in 1983 bestuurslid werd. De andere bestuursleden waren 60+. De sfeer was...tuchtig...wat moet, moet gebeuren”, herinnert ze zich. Binnen drie jaar was het bestuur verjongd en kwamen nieuwe ideeën en producten. „We traden meer

Koninklijke band

Koningin Sophie was bij de roemruchte eerste verkooppit eenkomst in Delft in 1871. Ze besloot het initiatief te steunen en werd beschermvrouwe. Een traditie die koningin Emma, Wilhelmina en Juliana overnamen en bij koningin Beatrix stakte. Voor het Koninklijk Huis werd ook gehandwerkt. „De kussens in de gouden koets zijn door onze handwerksters gemaakt”, zegt Derksen, „net als de knielkussens bij het huwelijk van Bernhard en Juliana. De smokjurkjes die de drie prinsesjes op hoogtijdagen dragen zijn mooie pr omdat wij dit soort jurkjes ook maken.” Ze rekent op meer naam bekendheid waardoor jongere vrouwen interesse in de vereniging krijgen.

Het Gooi is met zeshonderd leden een van de grootste afdelingen. Vrijdag 20 mei is de speciale jubileumverkoop van 11.00 tot 16.30 uur in de Vernissage, Fort Werk IV, Abraham Kuyperlaan in Bussum. Voor meer informatie en reguliere openingstijden van de TAA-winkels zoals die in Naarden-Vesting kijk op www.tesselschade-arbeid-adelt.nl

naar buiten, keken hoe de omzet was en de verkopen stegen.” Het huidige bestuur vindt ze professioneler. „Alle artikelen staan in de computer. Knap hoe dit bestuur alles heeft gedigitaliseerd zonder warmte te verliezen.”

Handwerken en jongeren, het lijkt een tegenstelling. Maar Derksen wijst erop dat breien weer hip is. Haar dochter (27) is 'uiteraard' bekend met TAA maar geen lid. „Dat kan later nog komen”, hoopt moeder. Broekhuysen ziet de moeilijkheid in het werken van vrouwen. „Met kleine kinderen en een baan hebben jonge vrouwen gewoon geen tijd.” Hoe ironisch dat de vereniging juist daarvoor is opgericht.